

ЯК ГОЛУБІВ ПАРА

Учасник Великої Вітчизняної Арослан Галін у сьомій артилерійській Запорізькій Червонопрапорній орденів Суворова та Кутузова дивізії прориву верховного головнокомандування з 1941-го до Дня Перемоги пройшов 16460 кілометрів. Із них із боями – 5620, бойовим маршем – 1660 і залізницею – 9180 кілометрів. Ці підрахунки ветеран зробив за картою фронтних доріг і записав у власноруч оформлений фотоальбом, який постійно нагадує йому про пережиті жахи війни, неймовірно труднощі, бойових побратимів. Це були тяжкі роки болю, сліз, втрат і водночас мужності воїнів, котрі захищали свою Батьківщину.

У затишній "хрущовці" мене зустріла миловидна, хоча вже й немолода жінка й запросила почекати чоловіка. Марія Василівна, як і Арослан Тимургалійович, - учасник війни. Разом із чоловіком вони не тільки згадують молоді роки, але й живуть сьогоденням. Підвіконня в кімнаті заставлене розсадою болгарського перцю, який цьогоріч планують вирощувати на садовій ділянці. Щоправда, за словами Марії Василівни, вже з допомогою доньки Ольги та онука Олексія. А ось зайшов і сам господар, який і відновив нам у своїй пам'яті фронтіві дороги.

Юного Арослана Галіна родом із села Старобалтачево, що в Башкирії, у 1939-му призвали в лави Червоної армії, а вже в 1941-му прийняв бойове хрещення на фронтах Великої Вітчизняної. Проїшов шлях від Сталінграда до Австрійських Альп, зробив вагомий внесок у визволення Вітчизни й народів Європи. Сьогодні 91-річний ветеран із хвилюванням, до найменших дрібниць згадує етапи бойового шляху. Він зауважив, що чи не найважчою була битва за Сталінград.

Коли на Інтернаціональній площі ми готувалися до атаки, - розповів Арослан Галін, - німці контратакували нас танками. Наш дивізіон підбив 15 ворожих танків, але й ми зазнали великих втрат. Третього серпня, коли німці бомбили місто з повітря, воно палахкотило від вогню – горіли термінали, нафта, кипіла вода у Волзі. Сталінград був зруйнований повністю. Бійці не мали де заховатися, бо їх чатували ворожі снайпери, по яких ми відкривали вогонь.

Далі - визволення Запоріжжя.

Галіна, там залишилися одні пеньки, бо на кожен квадратний метр припало по чотири снаряди. Артилеристи забезпечили прохід наших військ, вогнем супроводжували моряків Ладизької флотилії.

На шляху до перемоги Аросланові Галіну разом із бойовими побратимами довелося форсувати річки Дністер, Дунай, Одер та інші,

кої. Потім – форсування Дніпра, Бердичівсько-Житомирська, Луцька операції. Арослан Галін – один із визволителів Рівного. У тяжких умовах бездоріжжя, зірваних мостів артилеристи визволяли північні райони нашої області, вночі освітлювали дороги для танкістів, а з Бармаків супроводжували піхоту в Рівне аж до залізничного вокзалу.

У складі 13-ої армії рухалися в напрямку Вінниці, Одеси, після визволення якої ешелон із бійцями спрямували на Кировоград. "Я був черговим по ешелону, - пригадує Арослан Галін, - і вирішив на одній зі станцій нагодувати солдат, не виконавши наказ відправити "Анушку" (так називали поїзд). За це від командира полку отримав догану, проте бійці встигли в термосі набрати їжу й рухалися вперед".

Ще пам'ятним для ветерана

зупинилися в Румунії до 1946 року. У 1953 році кадрового офіцера Арослана Галіна демобілізували з армії за станом здоров'я.

А ось доля його дружини Марії Василівни, з якою познайомився в Ленінграді 1947-го, коли навчався у вищій офіцерській артилерійській школі, склалася так, що всю війну провела в блокадному Ленінграді, захищаючи рідне місто від ворога. Навіть через стільки літ не може про блокадний Ленінград згадувати без болю. 22 червня дізналася про війну в топографічному технікумі, де навчалася. Перші бомбардування міста, потім – оборонні роботи, а в двадцятих числах вересня Ленінград уже був у блокаді.

По 250 грамів хліба видавали службовцям і студентам, трішки крупи й жиру, - розповідала Марія Василівна. - Коли ж у листопаді згоріли Бодаєвські склади, то хліба стали видавати лише по 125 грамів, але вже без круп, люди вмирили на вулицях. 25 березня 1942-го я стала бійцем 352 окремого Ленінградського батальйону. Наше відділення на вишках висотних будинків спостерігало за наближенням літаків, що скидали бомби на місто, й повідомляли про це в штаб. Чергували по 6-7 годин, 3-4 години відпочинку - й знову чергування чи чищення вулиць від снігу.

Марія Василівна пригадала найважливіший момент її бойового життя. 27 січня 1944-го була знята блокада Ленінграда і в її останнє чергування (вишка була на гуртожитку заводу "Красная Боварія") авіабомба потрапила прямо в будинок і дійшла до п'ятого поверху, дах розвернуло, залишилася лише сходові драбина. Марію Василівну викинуло з вишки. Таким чином вона залишилася жива й спустилася на землю. Це остання авіабомба, скинутої на Ленінград. Відтоді Марія Василівна тяжко працювала на відновлення комунального господарства міста, а потім – на заводі

Вони переїхали у вільну квартиру брата Марії Василівни, який служив у той час у Польщі, й залишилися в Рівному донині. Арослан Тимургалійович працював на заводі "Газотрон", директором металозаводу, а Марія Василівна 22 роки віддала роботі бухгалтером у фінансово-господарському відділі обкому партії. Всього було на їхньому життєвому шляху, але любов і повага, зароджені в тяжкі повоєнні роки, залишилися на все життя. Треба бачити, як ніжно, доброзичливо, з теплотою вони ставляться одне до одного. Мають доньку і сина, трьох онуків, щоправда, в Рівному живе лише донька Ольга та онук Олексій. Син із сім'єю – у Москві, онучка Наталія – у США. Проте спілкуються щиро, чекають вістей від своїх найближчих, із задоволенням пораятують на дачній ділянці. Одне слово, живуть, як голубів пара. Марія Василівна з великим жалем каже, що вже немає рідних у Петербурзі, втрачається зв'язок із Батьківщиною. І в Арослана Тимургалійовича з великої родини залишилися одиниці. Загинув його брат і батько, а з дванадцяти синів рідної тітки з війни не повернулося одинадцять.

У затишній "хрущовці" мене зустріла миловидна, хоча вже й немолода жінка й запросила почекаати чоловіка. Марія Василівна, як і Арослан Тимургалійович, - учасник війни. Разом із чоловіком вони не тільки згадують молоді роки, але й живуть сьогоднішнім. Підвіконня в кімнаті заставлене росадою болгарського перцю, який цього року планують вирощувати на садовій ділянці. Щоправда, за словами Марії Василівни, вже з допомогою доньки Ольги та онука Олексія. А ось зайшов і сам господар, який і відновив нам у своїй пам'яті фронтові дороги.

Юного Арослана Галіна родом із села Старобалтачево, що в Башкирії, у 1939-му призвали в лави Червоної армії, а вже в 1941-му прийняв бойове хрещення на фронтах Великої Вітчизняної. Проїшов шлях від Сталінграда до Австрійських Альп, зробив вагомий внесок у визволення Вітчизни й народів Європи. Сьогодні 91-річний ветеран із хвилюванням, до найменших дрібниць згадує етапи бойового шляху. Він зауважив, що чи не найважчою була битва за Сталінград.

- Коли на Інтернаціональній площі ми готувалися до атаки, - розповів Арослан Галін, - німці контратакували нас танками. Наш дивізіон підбив 15 ворожих танків, але й ми зазнали великих втрат. Третього серпня, коли німці бомбили місто з повітря, воно палахкотило від вогню - горіли термінали, нафта, кипіла вода у Волзі. Сталінград був зруйнований повністю. Бійці не мали де заховатися, бо їх чатували ворожі снайпери, по яких ми відкривали вогонь.

Далі - визволення Запоріжжя. За місто боролися протягом місяця, бо неможливо було прорвати німецьку оборону. А коли вночі піхота й танкісти розпочали штурмовий наступ, артилеристи їх супроводжували у вуличних боях. За два дні місто визволили, а сьома дивізія отримала назву Запорізь-

кої. Потім - форсування Дніпра, Бердичівсько-Житомирська, Луцька операції. Арослан Галін - один із визволителів Рівного. У тяжких умовах бездоріжжя, зірваних мостів артилеристи визволяли північні райони нашої області, вночі освітлювали дороги для танкістів, а з Бармаків супроводжували піхоту в Рівне аж до залізничного вокзалу.

У складі 13-ої армії рухалися в напрямку Вінниці, Одеси, після визволення якої ешелон із бійцями спрямували на Кіровоград. "Я був черговим по ешелону, - пригадує Арослан Галін, - і вирішив на одній зі станцій нагодувати солдат, не виконавши наказ відправити "Анушку" (так називали поїзд). За це від командира полку отримав догану, проте бійці встигли в термоси набрати їжу й рухалися вперед".

Ще пам'ятним для ветерана стало виконання бойового завдання на березі річки Свир на Карело-Фінському фронті. На протилежному березі був ліс, де за три роки сильно укріпився ворог. Але через 2,5 години артпідготовки, за словами Арослана

визволяли Кишинів, Будапешт, Бухарест, міста в Болгарії, Югославії. Особливо тяжко артилеристам довелося воювати в лютому у вуличних боях у Будапешті, адже був наказ Сталіна не зруйнувати його. Тому артилеристи за будинками заряджали кулемети, витягували їх на вулиці й тоді відкривали вогонь. А вже 6 березня почали атакувати танкову армію Гітлера. З посмішкою та задоволенням пригадав ветеран випадок, коли командир танка жінка хитро перетягнула на свою сторону один німецький танк, який стріляв по своїх.

За ратні подвиги Арослан Галін має дев'ять подяк від головнокомандувача, багато бойових нагород, зокрема чотири ордени й стільки ж медалей. Перемога офіцера-артилериста застала в Австрії. Спустилися з Альп у місто Лінзе, де визволили концтабір із нашими громадянами, потім - Відень, а 9 травня зустрілися з американськими, англійськими, французькими воїнами у м. Грац. Потім дивізію підготували до відправки на Далекий Схід, але

від ворога тільки через стільки літ не може проблокадний Ленінград згадувати без болю. 22 червня дізналася про війну в топографічному технікумі, де навчалася. Перші бомбардування міста, потім - оборонні роботи, а в двадцятих числах вересня Ленінград уже був у блокаді.

- По 250 грамів хліба видавали службовцям і студентам, тришки крупы й жиру, - розповідала Марія Василівна. - Коли ж у листопаді згоріли Бодаєвські склади, то хліба стали видавати лише по 125 грамів, але вже без круп, люди вмирили на вулицях. 25 березня 1942-го я стала бійцем 352 окремого Ленінградського батальйону. Наше відділення на вишках висотних будинків спостерігало за наближенням літаків, що скидали бомби на місто, й повідомляли про це в штаб. Чергували по 6-7 годин, 3-4 години відпочинку - й знову чергування чищення вулиць від снігу.

Марія Василівна пригадала найважливіший момент її бойового життя. 27 січня 1944-го була знята блокада Ленінграда і в її останнє чергування (вишка була на гуртожитку заводу "Красная Бовария") авіабомба потрапила прямо в будинок і дійшла до п'ятого поверху, дах розвернуло, залишилася лише сходова драбина. Марію Василівну викинуло з вишки. Таким чином вона залишилася жива й спустилася на землю. Це остання авіабомба, скинута на Ленінград. Відтоді Марія Василівна тяжко працювала на відновлення комунального господарства міста, а потім - на заводі "Вулкан". За ратні й трудові подвиги нагороджена двома орденами, медалями "За визволення Ленінграда", "За перемогу над Німеччиною" та багатьма іншими.

Друга частина життя подружжя Галіних пройшло в нашому місті.

Вони переїхали у вільну квартиру брата Марії Василівни, який служив у той час у Польщі, й залишилися в Рівному донині. Арослан Тимургалійович працював на заводі "Газотрон", директором металозаводу, а Марія Василівна 22 роки віддала роботі бухгалтером у фінансово-господарському відділі обкому партії. Всього було на їхньому життєвому шляху, але любов і повага, зароджені в тяжкі повоенні роки, залишилися на все життя. Треба бачити, як ніжно, доброзичливо, з теплотою вони ставляться одне до одного. Мають доньку і сина, трьох онуків, щоправда, в Рівному живе лише донька Ольга та онук Олексій. Син із сім'єю - у Москві, онучка Наталія - у США. Проте спілкуються щиро, чекають вістей від своїх найближчих, із задоволенням пораються на дачній ділянці. Одне слово, живуть, як голубів пара. Марія Василівна з великим жалем каже, що вже немає рідних у Петербурзі, втрачається зв'язок із Батьківщиною. І в Арослана Тимургалійовича з великої родини залишилися одиниці. Загинув його брат і батько, а з дванадцяти синів рідної тітки з війни не повернулося одинадцять.

Так, війна - це не прогулянка парком, а тяжка й небезпечна робота - захист рідної Вітчизни, яку подружжя Галіних виконувало мужньо, добросовісно.

Валентина ПОГОНЬКА